

Ny urørt skov gennem assisteret naturlig tilgroning

Ansøgningsrunde for
demonstrationsprojekter

Januar 2025

**KLIMASKOV
FONDEN**

Indhold

Velkommen til ansøgningsrunden for demonstrationsprojekter med nye urørt skov gennem assisteret naturlig tilgroning.....	2
Overblik over ansøgningsrundens indhold og kriterier.....	3
Ansøgningsproces.....	6
Proces for projekter.....	7
Koncept for etablering af urørt skov ved assisteret naturlig tilgroning.....	8
Metoden assisteret naturlige tilgroning (ANR).....	8
Støtte til biodiversitetsfremmende tiltag.....	9
Validering og verifikation af projektet.....	9
Rettigheder til CO2-effekten i projektet.....	10

Velkommen til ansøgningsrunden for demonstrationsprojekter med nye urørt skov gennem assisteret naturlig tilgroning

Formålet med demonstrationsprojekterne er at udvikle et koncept for ny urørt skov, der etableres gennem assisteret naturlig tilgroning. Klimaskovfonden etablerer fortsat skov med CO2-binding som det primære formål, men der er stigende efterspørgsel på skov, der også gavner biodiversiteten mest muligt. Derfor afprøver vi metoden "assisteret naturlig tilgroning" i denne særlige ansøgningsrunde for KLIMA+ kommuner og fonde.

Ansøgningsrunden for demonstrationsprojekter køres som en "Kom med dit areal"-model, hvor Klimaskovfonden forestår projektledelse og projektering af skoven i samarbejde med ansøgeren og efterfølgende etablering af skoven. Ansøgeren modtager således ikke tilskud til skovens etablering, men modtager i stedet skoven som naturalieydelse, mens ejerforholdet forbliver uændret.

Fonden sikrer også at skoven lever op til Klimaskovfondens standard "Bidrag til den danske klimainsats ved naturbaserede projekter".

Vi håber, at I har lyst til at afprøve metoden sammen med os til gavn for klima og natur.

Klimaskovfonden, januar 2025

Overblik over ansøgningsrundens indhold og kriterier

Overordnede krav	
Ansøgning og Projektmodel	Demonstrationsrunden henvender sig til Klima+ kommuner og fonde. Demonstrationsrunden bygger på en "kom med dit areal model", hvor ansøger stiller areal til rådighed og Klimaskovfonden i samarbejde med lodsejer projekterer skoven og efterfølgende etablerer skoven. Ansøgningen sker i Klimaskovfondens online ansøgningssystem.
Projektering af skov	Klimaskovfonden forestår projekteringen af skoven i samarbejde med ansøger. En skov vil bestå af: • Ydre skovbryn. • Arealer tilplantet med Klimaskovfondens kulturmodeller for urørt skov. • Arealer med naturlig tilgroning anlægges efter principperne for assisteret naturlig regeneration (ANR). I projektering skal det undersøges om det er muligt og hensigtsmæssigt at genskabe en mere naturlig hydrologi. Projektet projekteres, så det lever op til Klimaskovfondens standard "Bidrag til den danske klimainsats ved naturbaserede klimaprojekter".
Etablering af skoven	Klimaskovfonden forestår etablering af skoven i samarbejde med ansøgeren og skoventreprenør. Klimaskovfonden afholder udgifterne til etableringen. Der kan udelukkende anvendes hjemmehørende (pioner) træarter og buske i etableringen. Hele skoven skal efter etablering henlægges som urørt skov.
Synergipoint	Alle Klimaskovfondens projekter skal bidrage med synergieffekter ved etablering af ny skov og natur. I vurderingen af ansøgningen indgår derfor synergieffekter via pointscoringssystem. Projektet skal som minimum opnå 8 point (ud af 23 mulige) for at komme i betragtning til støtte.

	I den urørte skov anvendes synergiscoren til prioritering af projekter, sammen med størrelsen af projekterne således at større projekter prioriteres højest.
Omkostningseffektivitet	Projektets omkostninger (projektering, etablering og renholdelse) skal stå i et rimeligt forhold til de forventede CO2-effekter ved projektet. I demonstrationsrunden skal projekternes omkostningseffektivitet i udgangspunktet være under 210 kr. pr. tons CO2. Klimaskovfonden kan afvise projekterne, hvis de ikke lever op til fondens krav om omkostningseffektivitet. Omkostningseffektivitet kan først beregnes, når projekteringen er afsluttet og der er indhentet tilbud på anlæg.
Myndighedsbehandling	Kommuner forestår kommunal myndighedsbehandling, herunder høring af museum. Kommunen forestår anmeldelse af fredskov til Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø. For fonde aftales dette nærmere. Klimaskovfonden afholder udgifterne hertil.
Designspecifikation for ny urørt skov gennem naturlig tilgroning	
Urørt skov	Hele skoven skal efter etablering henlægges som urørt skov. For urørt skov under Klimaskovfonden gælder: • Der må ikke ske skovdrift. • Der må fjernes ikke hjemmehørende træer. • Bekæmpelse af invasive arter bør ske jf. gældende retningslinjer i Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø. • Der må renholdes i de tilplantede kulturer indtil ukrudtstrykket er elimineret. • Der kan efter aftale med Klimaskovfonden eventuelt jordbearbejdes, hvis der fx er etableret et græstæppe, der vurderes at hindre naturlig fremspiring af træarter. • Der må foretages tiltag der fremmer biodiversiteten på arealet. • Stier og skovveje kan fortsat vedligeholdes, udvikles og tilpasses, så det kan understøtte naturoplevelser og formidling af naturværdierne. • Der må indvindes drikkevand under arealet.
Skovbryn	Langs skovens ydre kanter skal der etableres løvskovbryn. Skovbryn kan udelades, hvis den nye skov grænser op til anden fredskov. Af hensyn til beskyttelse af eksisterende skovbryn med biodiversitetsværdier bør

	der holdes afstand fra det eksisterende skovbryn på ca. 20 meter. Skovbryn mod nord og vest skal være mindst 20 meter brede. Mod øst og syd skal skovbryn være mindst 10 meter brede. Skovbrynet bør anlægges med en buet indre kant for at fremme biodiversitet yderligere.
Plantet skov	Den plantede skov med højt plantetal kan udgøre op til 25 % af skovarealet indenfor skovbrynet. Der kan udelukkende anvendes kulturmodeller med hjemmehørende pionertræarter.
Naturlig tilgroning	Minimum 75 % af arealet indenfor skovbrynet udlægges til naturlig tilgroning, der etableres efter principperne i assisteret naturlig regeneration (ANR). På arealer, der etableres ved ANR plantes op til 1000 planter pr. ha. Træerne plantes i mindre skovøer med pionertræarter i størrelse fra [0,1] ha til [0,3] ha. I den assisterede naturlige tilgroning er der desuden mulighed for anvendelse af såninger, herunder indsamling og brug af lokale populationer/provenienser. Omfang og placering af skovøer mv. tilpasses den enkelte lokalitet.
Rammer og krav til udformning af projektet	
Projektareal (hektar)	Mindst 10 ha dog med mulighed for dispensation, hvis arealet ligger i tilknytning til eksisterende løv- eller blandingsskov/naturarealer og kan udgøre et større sammenhængende naturareal.
Hegning	Klimaskovfonden forudsætter hegn om de nyetablerede skove. Hegnet skal løbende vedligeholdes, herunder holdes lukket, så det opfylder formålet. Hegnet skal tages ned, når dets beskyttende funktion ikke længere er nødvendig for at sikre træernes vækstmuligheder.
Afstandskrav	30 meter fra have eller beboelse, der ligger øst og nord for skoven. Kan evt. fraviges efter skriftlig aftale med naboer.
Sprøjtning, gødsning og slam	Sprøjtning, gødsning og udkørsel af slam er ikke tilladt.
Skiltning	Modtager af tilskud skal oplyse om projekter, der får støtte fra Klimaskovfonden. Klimaskovfondens navn og logo skal fremgå af skiltning. Du kan bestille et gratis metalskilt på www.klimaskovfonden.dk/skiltning
Rettigheder og kontrol	
Fredskov	Skovene skal pålægges fredskovspligt, dvs. skovlovens regler skal overholdes på arealet.

Servitutter	På baggrund af tilsagnet fra Klimaskovfonden tinglyses særlige servitutter knyttet til skovprojektet. Servitutterne tinglyses i forbindelse med endeligt tilsagn og foretages af Klimaskovfonden.
CO2 rettigheder	Den løbende årlige CO2-effekt (ex-post) kan indgå i lodsejerens egne frivillige CO2-opgørelser og opfyldelse af mål i egen virksomhed. CO2-effekten kan ikke videresælges eller videreformidles til tredjepart.
Kontrol	Processen for validering og verifikation begynder, når projektet er etableret og færdigmeldes i overensstemmelse med projektets endelige tilsagn.
Muligheder for finansiering af andre initiativer på projektarealet	
Medfinansiering	Da projektet skal opfylde standard for "Bidrag til den danske klimaindsats ved naturbaserede klimaprojekter", skal projektet leve op til alle standardens krav. Derfor må projekter ikke modtage støtte til selve gennemførelsen af projektet fra statslige tilskudsordninger (som f.eks. skovrejsningstilskud fra Landdistriktsprogrammet). Gennemførelsen af projektet omfatter anlæg af projektet som for skovrejsning vil være indkøb af planter, tilplantning, renholdelse, hegn og øvrige forhold som Klimaskovfonden stiller krav om i skovrejsningsprojektet.
Støtte til biodiversitetstiltag (og græsning)	Klimaskovfonden og 15. Juni Fonden har indgået et samarbejde, der skal understøtte biodiversiteten i nye skove. Hvis ansøger/lodsejer ønsker græsning indført på arealet, vil dette indgå i planlægning af projektet, herunder en konkret vurdering af om, og givet fald hvordan, det vil kunne gennemføres på det konkrete areal. Det skal være muligt at opbygge et rimeligt CO2-lager på projektarealet. Forventninger og ønsker til græsning skal i givet fald indgå i ansøgningen.
Andre muligheder for støtte	Se Klimaskovfondens hjemmeside for andre støttemuligheder, fx Friluftsrådet i forhold etablering af stier, shelters og andre rekreative faciliteter https://www.klimaskovfonden.dk/friluftsliv

Ansøgningsproces

Kommuner og fonde indmelder arealer og udfylder ansøgning om finansiering til et projektareal via Klimaskovfondens ansøgningsmodul på hjemmesiden. I ansøgningen indgår også additionalitetstest, permanens og test for lækage og ansøger scorer sig selv på synergipoint, som det kendes fra de eksisterende spor.

Efter ansøgningsrundens afslutning vurderer og prioriterer Klimaskovfonden de indkomne projekter efter synergipoint og størrelse på projekter. Projekterne indstilles herefter til godkendelse i fondens bestyrelse.

Proces for projekter

Får projektet foreløbigt tilsagn afholder Klimaskovfonden et opstartsmøde med ansøger og evt. skovkonsulent og bidragsyder. Her tages de indledende drøftelser om projekteringen (andel af skov/lysåbne arealer, rekreative interesser, biodiversitetstiltag mm.), og der fastlægges en proces- og tidsplan, der også indeholder forventningsafstemning af samarbejdet mellem ansøgeren og Klimaskovfonden.

Kommunen forestår borgerinddragelse og myndighedsbehandling; indhentning af kommunetilladelse, museumshøring og anmeldelse af fredskov til Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, efter anlæg. Ved fonde aftales det individuelt.

Klimaskovfonden udarbejder skovkort, opstilling af kulturmodeller, plantelister, CO₂-beregning og projektbeskrivelse inkl. evt. biodiversitetstiltag. Projektbeskrivelsen beskriver i detaljer, hvordan projektet vil blive anlagt og gennemført. Den danner samtidig baggrund for den endelige beregning af projektets forventede CO₂-effekt.

Klimaskovfonden præsenterer oplægget til projektbeskrivelsen og ansøgeren modtager projektbeskrivelsen med mulighed for kommentering indenfor ca. fem uger. Den endelige projektbeskrivelse vil derefter blive fremsendt, herefter vil kun mindre ændringer kunne blive indarbejdet i projektbeskrivelsen, da den skal danne grundlaget for udbud af projektering, anlæg og renholdelse af den kommende skov.

Projektbeskrivelsen vil blive tinglyst på matriklen, så man altid kan se, hvilken baggrund og planer der er for skoven. Når projektbeskrivelsen er dannet, vil lodsejer modtage den til elektronisk underskrift.

Klimaskovfonden udbyder anlæg af den samlede mængde projekter til skovkonsulenter. Udbuddet vil indeholde: Klargøring af areal, hegning, plantning af skovbryn, skov og skovøer, renholdelse i de første to år efter anlæg samt eventuel biodiversitetstiltag.

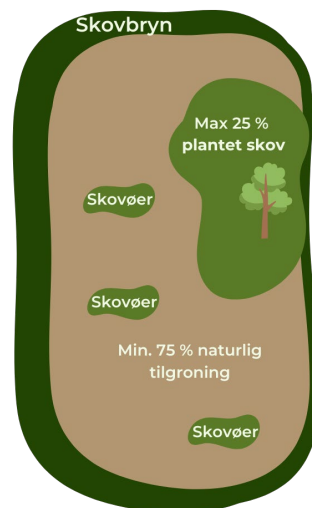
Når udbuddet er afsluttet, kan omkostningseffektiviteten udregnes og der kan meddeles endeligt tilsagn og etableringen kan opstartes. Klimaskovfonden kan afvise projekterne, hvis de ikke lever op til fondens krav om omkostningseffektivitet.

Klimaskovfonden afholder alle udgifter forbundet med udbud og etablering af skoven.

Koncept for etablering af urørt skov ved assisteret naturlig tilgroning

Konceptet for etablering af ny urørt skov gennem assisteret naturlig tilgroning indeholder en række elementer, der er skitseret i nedenstående model. Hele arealet tinglyses som urørt skov.

De enkelte projekter designes individuelt.

Metoden assisteret naturlige tilgroning (ANR)

Klimaskovfonden vurderer, at principperne for assisteret naturlig tilgroning er mere relevante end naturlig tilgroning, da metoden kan imødegå nogle af de risikofaktorer der er ved naturlig tilgroning. Metoden kan således imødekomme ønskerne til mere biodiversitet i skovprojekterne, og samtidigt sikre et CO₂-optag på arealerne.

Når arealerne udlægges til naturlig tilgroning, vil der afhængigt af jordbund, næringsindhold i jorden og tidligere anvendelse typisk være et relativt kort "koloniseringsvindue", hvor træer og buske har gode muligheder for naturligt at indvandre og etablere sig på arealet. Herefter vil der ofte være etableret et græstæppe, som forsinkes og vanskeliggør yderligere tilgroning. Det er derfor vigtigt at sikre gode muligheder for, at træer tidligt etablerer sig på arealerne. Da vi normalt står med højt gødgede landbrugsarealer som udgangspunkt, skal man have særlig fokus på det.

Dette kan ske ved at anvende følgende hovedprincipper for assisteret naturlig tilgroning med efterfølgende udlægning til urørt skov:

- Skovene etableres med ydre skovbryn. Skovbryn indbringer hjemmehørende løvarter af buske, småtræer og træer på arealet. Træerne i skovbrynet bliver på sigt vigtige frøkilder og kan sprede frø, der kan kolonisere arealerne udlagt til naturlig tilgroning. Skovbrynet vil desuden være med til at skabe et bedre mikroklima omkring tilgroningsarealet, hvilket også er vigtigt.
- Op til 25% af arealet tilplantes med hjemmehørende pionertræarter (træarter som naturligt er de første til at etablere sig) med lavt plantetal per hektar. Træerne sikrer et hurtigt CO₂-optag og bliver på sigt til frøkilder.
- Den naturlige tilgroning assisteres ved plantning af hjemmehørende pionertræarter i skovøer/holme på mellem 0,1 og 0,3 hektar. Skovøerne anlægges

spredt med en afstand der svarer til de indplantede træers spredningsafstand. Træerne bliver på sigt frøkilder.

- Hegning af de nye skovområder sikrer, at både den naturlige tilgroning, de plantede skovbryn og skovøer ikke ædes af vildtet. Hegnes tages ned, når træerne er over bidehøjde.
- Grundig projektering i forbindelse med projekterne. Der identificeres særlige topografiske eller hydrologiske forhold, der har betydning for, hvilke træer, der bør indbringes ved den assisterede tilgroning.
- Kortlægning af eksisterende frøkilder i nærheden, hvilke arter, afstand, placering i forhold til fremherskende vindretning Ø,V,N,S.

Støtte til biodiversitetsfremmende tiltag

Klimaskovfonden har indgået et samarbejde med 15. Juni Fonden, der har afsat midler til særlige biodiversitetstiltag som søges i forbindelse med ansøgningen om ny urørt skov gennem naturlig tilgroning.

De særlige biodiversitetstiltag kan være genskabelse af den naturlige hydrologi i området eller topografiske ændringer såsom lavninger eller stenbunker, der har positiv effekt på biodiversiteten. Det kan også være forberedelse til græsning på arealet.

I udgangspunktet støttes med op til 50 % af udgifterne efter tilbud og regning. Ansøger skal i forbindelse med ansøgningen angive, hvilke tiltag der ønskes gennemført, en kort biodiversitetsmæssig begrundelse for tiltaget og et overslag over udgifterne.

Se de tiltag, det er muligt at få medfinansieret i bilag.

Validering og verifikation af projektet

Processen for validering og verifikation begynder, når projektet er etableret.

Når projektet er afsluttet, valideres det, for at sikre, at anlægget er sket i overensstemmelse med projektbeskrivelsen. Projektvalideringen sker ved et fysisk kontrolbesøg på projektarealet og/eller en gennemgang af projektets dokumentation af en uafhængig tredjepart. Dette sker for at sikre, at projekterne lever op til internationale standarder på det frivillige CO2-marked.

Hovedelementerne i projektvalideringen er:

- at det fredsskovpligtige areal og arealet i projektbeskrivelsen stemmer overens med det beplantede areal;
- at beplantningen er udført jf. projektbeskrivelsen og opfylder Klimaskovfondens rammer og retningslinjer for skovrejsning, herunder kontrol af hegn, plantetal, kulturmodeller med mere.

Hvis valideringen sker uden anmærkninger, overgår ansvaret for projektet herefter til ansøger. Hvis der under valideringen konstaterede afvigelser, påhviler det Klimaskovfonden at udbedre afvigelserne.

Når projektvalideringen er afsluttet, udarbejdes en Projektvalideringsrapport, som offentliggøres på Det danske Klimaregister.

Verifikation Tidligst 30 måneder (2,5 år) og senest 42 måneder (3,5 år) efter etableringen tilstræber Klimaskovfonden at Verifikation 1 udføres af uafhængig tredjepart, også kaldet "sundhedstjekket". Sundhedstjekket skal sikre, at skoven er kommet godt igennem den kritiske etableringsfase og er blevet driftet og udvikler sig efter de rammer og retningslinjer, der fremgår af projektbeskrivelsen.

Sundhedstjekket foregår som udgangspunkt ved et fysisk kontrolbesøg på projektarealet. I forbindelse med sundhedstjekket kontrolleres blandt andet følgende:

- Lever de plantede kulturerne fortsat op til krav om plantetal?
- Er der huller i plantede kulturer som følge af frost, tørke eller ukrudtstryk, som har negativ betydning for skovetableringen?
- Er hegnet fortsat funktionsdygtigt?
- Hvordan udvikler arealet sig med naturlig tilgroning?
- Er der spor efter gødning og/eller sprøjtemidler?

Hvis projektet kan verificeres uden anmærkninger, afsluttes verifikationen. Hvis der under verifikationen konstaterede afvigelser, skal forholdene udbedres. Det er lodsejer der har ansvaret for at udbedre afvigelserne. Når verifikation 1, sundhedstjekket, er afsluttet udarbejdes en Sundhedsrapport, som offentliggøres på Det danske Klimaregister.

Alle omkostninger til kontroller gennemført af Klimaskovfondens eget personale eller uafhængig tredjepart, påhviler Klimaskovfonden. Alle omkostninger til validering og verifikation i form af lodsejers eget tidsforbrug og eventuel benyttelse af konsulenter, påhviler lodsejer.

Rettigheder til CO2-effekten i projektet

Projektets CO2-effekt, herunder retten til salg af CO2-enheder, tilkommer Klimaskovfonden. CO2-enhederne optages i fondens klimaregister, og CO2-enhederne kan herefter sælges som bidrag af Klimaskovfonden til virksomheder mv. inden for det frivillige carbonmarked. CO2-enhederne vil ikke blive overdraget til bidragyder. Salg af CO2-enhederne vil ske inden for fondens standard for bidrag til den danske klimainsats med udgangspunkt i oplysninger i registeret. Klimaskovfondens handel med CO2-enheder sker jf. Lov om Den Danske Klimaskovfond.

Lodsejere kan ikke videresælge CO2-effekten, eller videreformidle effekten til tredjepart. Den løbende årlige CO2-effekt (ex-post) kan indgå i lodsejers egne frivillige CO2-opgørelser og mål som virksomhed. For private lodsejere vil dette for eksempel være rapporteringer som Klimatjek, Klimavejen, ESGreen Tool, GHG-protokollen og

lignende. For kommunale lodsejere vil dette f.eks. være i rapporteringer i regi af DN-Klimakommune. Den løbende årlige CO2-effekt må indgå i rapporteringer i lodsejers værdikæde (jf. f.eks. GHG-protokollen gældende regler for scope 1, 2 og 3)

Projektets løbende årlige CO2-effekt (ex-post) vil indgå i Danmarks National Inventory Reporting (NIR) og opnåelse af National Determined Contributions (NDC / Danmarks forpligtelser ift. Paris-aftalen) samt Klimaloven (efter principper udarbejdet af UNFCCC). Den løbende årlige CO2-effekt (ex-post) kan også indregnes i værtskommunens frivillige geografiske klimaregnskab og klimamål (opgjort efter principper i GHG-GPC og DK2020 mål).

Projektet vil fremgå af Klimaskovfondens register over CO2-enheder, hvor det blandt andet vil fremgå, hvor mange CO2-enheder der kan omsættes og hvor mange bidragydere, der er. Det vil også på sigt fremgå af registret, hvor stor en del af projektets CO2-enheder, der er overgået fra ex-ante til ex-post. Projektbeskrivelse, validerings- og verifikationsrapporter for projektet vil ligeledes fremgå af registret. Klimaregistret er offentligt tilgængeligt fra Klimaskovfondens hjemmeside. Klimaskovfonden kan også omtale projektet på Klimaskovfondens hjemmeside og i andre sammenhænge.

Kontakt os hvis du er i tvivl om noget

Mikael Kirkebæk

Chefkonsulent, lavbund

📞 2440 6801

✉️ mik@klimaskovfonden.dk

Kresten Petersen

Chefkonsulent, projekter skovrejsning

📞 40877911

✉️ kp@klimaskovfonden.dk

Mette Thomsen

Projektkonsulent

📞 20364725

✉️ met@klimaskovfonden.dk